

Ἡπειρωτικά σκίτσα.— Χωρικαὶ παρὰ τὸ Ἄργυροκάστρον

ΑΠΟ ΤΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΝ

Τὸ Ἄργυροκάστρον, κτισθὲν κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ κραταιᾶς καὶ ἐπιφανοῦς ἀρχοντίσεως τοῦ Βυζαντίου, τῆς Ἄργυρους, ἦτο πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ ἔδρα διοικήσεως ἀποτελουμένης ἐκ τῶν ὑποδιοικήσεων Ἄργυροκάστρου, Δελδίνου, Χειμάρρας, Πωγωνιανῆς, Φιλιατῶν, Πρεμετῆς (Ὀμφάλιον) καὶ Τεπελενίου (Ἀντιγόχεια) περιλαμβανούσης δὲ 56 κώμας (μετὰ 50,000 κατοίκων) ἐξ ὧν αἱ 52 χριστιανικαὶ καὶ μόνον 4 μωαμεθανικαὶ — τὸ Διμπάχοβον, ἡ Νεπράδιτσα, ἡ Χρυσόδηλη καὶ οἱ Λαζαράτες.

Κεῖται ἐπὶ χαριεστάτης θέσεως, δεσπόζουσα ἐπιμήκους καὶ εὐφόρου πεδιάδος διαρρεομένης ὑπὸ τοῦ Δρινοῦ, παραποτάμου τοῦ Ἄωου, καθιστῶντος αὐτὴν ἐπίγειον παράδεισον. Τὸ κλίμα τῆς πόλεως εἶνε εὐκράες καὶ ὑγιεινὸν μετὰ μέσης θερμοκρασίας 10°—24°. Σὺγκκειται ἐκ 10 συνοικιῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων προέχει μεγαλοπρεπὲς ἐπὶ λόφου τὸ βενετικὸν φρούριον, ἐπιδιορθωθὲν καὶ συμπληρωθὲν ὑπὸ τοῦ Ἄλῃ Πασᾶ δι' ἀγγαρειῶν. Παρὰ τὸ Φρούριον εἶνε ἡ Νέα Ἄγορά, ἰδιοκτησία τῶν Μουσουλμάνων, ἐκ τῶν 400 τῆς ὁποίας καταστημάτων μόνον περὶ τὰ 60 ἀνήκουν εἰς Τουρκαλθανούς, 3—4 εἰς Ἑβραίους, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εἰς Χριστιανούς προ-

έχοντας εἰς τε τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Κέκτηται δημόσια κτίρια, ἐν οἷς τὸ νεόδμητον Διοικητήριον, ἔνθα ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦσαν συγκεντρωμένα ὅλα τὰ δημόσια γραφεῖα, τουρκικὰ σχολεῖα καὶ τεμένη, ναοὺς, ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ γυμνάσιον. Ὑπάρχουν Νηπιαγωγεῖον, Παρθεναγωγεῖον ὡς καὶ πλήρης Ἀστική Σχολὴ μὲ 300 ἐν ὄλῳ μαθητὰς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, συντηρούμενα ἐκ κληροδοτημάτων καὶ τῆ συνδρομῆ τῶν κατοίκων. Κρατοῦσα γλῶσσα εἶνε ἡ ἑλληνική, ἣν ὀμιλοῦν καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ τούρκοι καὶ μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὰς ἐμπορικὰς τῶν συναλλαγὰς.

Οἱ Μουσουλμάνοι τοῦ Ἀργυροκάστρου κατάγονται οἱ πλεῖστοι ἐξ ἀρνησιθρήσκων χριστιανῶν, ἰδίως ἐκ τῆς Ἐπισκοπῆς, Δοξατίου καὶ Κεσβορατίου, φέροντες καὶ νῦν ἔτι, ἰδίως οἱ Διάπηδες, χριστιανικὰ ἐπώνυμα ὡς λ.χ. Γαῖτὰξ Νικόλας, Σέιντο Βασίλης, Χαλῆλ Μηνᾶς, Ρετσέπ Ντίνος (Κωνσταντῖνος) κλπ. Περί τῆς ἑλληνικότητος τοῦ Ἀργυροκάστρου μαρτυρεῖ ἡ καθ' ὅλα τὰ τμήματα Δελδίνου, Χειμάρρας, Δρυϊνουπόλεως καὶ ὅλης τῆς Πωγωνιανῆς διαδεδομένη ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ ἐθνικὴ συνείδησις. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀλβανικῶν φυλῶν, πλὴν τῶν γκέκηδων, οἱ ὅποιοι κατάγονται ἐκ Σλαύων, οἱ ἄλλοι, ὁ τόσκακς, ὁ λιάπηκς καὶ ὁ τσάμηκς εἶνε ἑλληγκες, ὅπως ἑλληγκες ἦσαν οἱ Ἀλβανοὶ τοῦ Ἀργυροκάστρου πρὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Μαρτυροῦν ἐπίσης καὶ αἱ ἑλληνικαὶ ὀνοματοθεσίαι τῶν πλεῖστων, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀλβανοφώνων, μερῶν, ὡς καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοίκων ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκείματος.

Ἐξ Ἀργυροκάστρου εἶλκε τὴν καταγωγὴν ὁ πολὺς Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας, ὁ ἐν Τεργέστη Πρόξενος τῆς Τουρκίας τῷ 1800 Ἀλέξανδρος Βασιλείου, μεθ' οὗ συνεδέετο διὰ συκνής ἀλληλογραφίας ὁ σοφὸς Κοραῆς, ὁ συγγραφεὺς τῆς ἑλληνολατινικῆς Γραμματικῆς Γεώργιος Δημητρίου καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς λόγιοι.

Α Λ Η Θ Ε Ι Α Ι

* Θέλεις νά σε ἀγαπᾷ ὅλος ὁ κόσμος; Μὴν ἀγαπᾷς κανένα.

* Ἡ φιλία τοῦ ἀνδρὸς εἶνε πολλάκις στήριγμα. Ἡ φιλία τῆς γυναικὸς εἶνε πανουργία.

* Ὁ νέος ἔρωκς συντελεῖ κυρίως εἰς τὸ νά λησμονηθοῦν οἱ παλαιοί.

* Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶνε βαρὺ φορτίον, τὸ ὅποιον ὅλοι ἀγωνίζονται νά ἀποτινάξουν.